

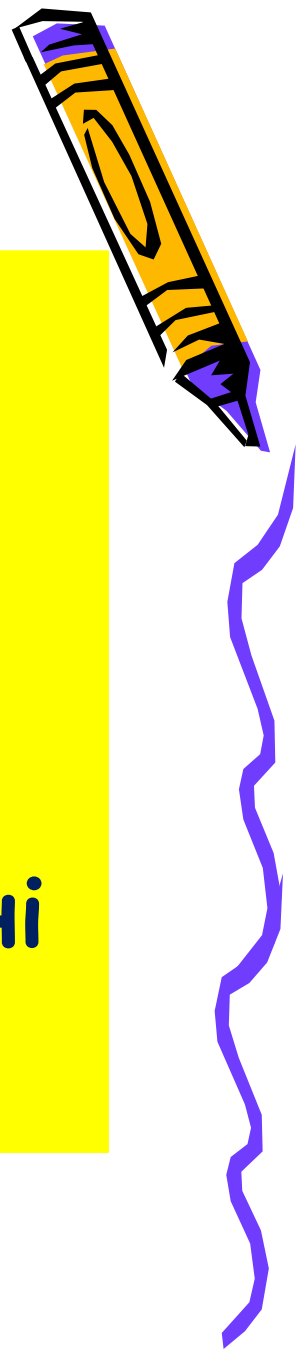
ЛЯЛЬКА-
МОТАНКА

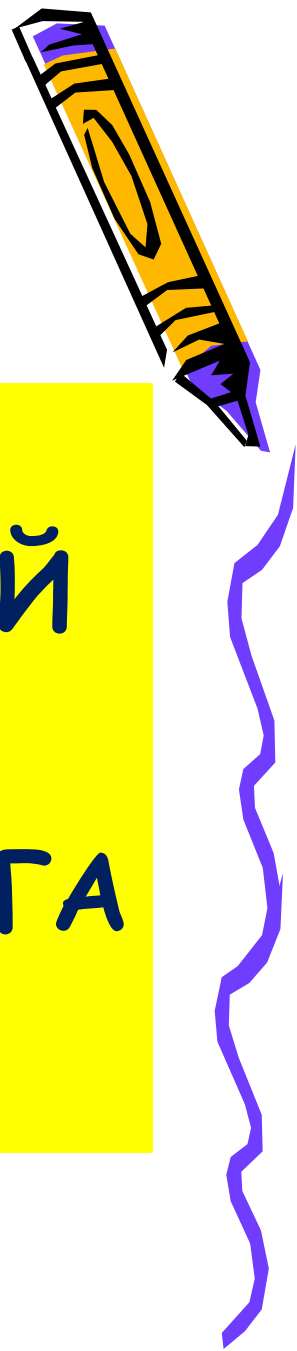
Тема уроку

Народна лялька з тканини як самобутнє явище в побуті та мистецтві.

Види народних ляльок з тканини, їх класифікація і функціональні та конструктивні особливості.

Практична робота

**ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ
НАРОДНОЇ ЛЯЛЬКИ-ОБЕРЕГА**

Лялька - мотанка

Мотанка - це й іграшка, й оберіг. У дохристиянські часи мотанки робили з найпростішого матеріалу - сіна, клаптиків тканини, ниток, стрічок. Люди знали, лялька не може бути на когось подібно. Мати, створюючи донці іграшку, ніколи б не наважилась намалювати очі, ніс або губи. Замість людських рис у неї на обличчі хрест - символ Сонця.

Лялька-мотанка - це маленький витвір мистецтва,

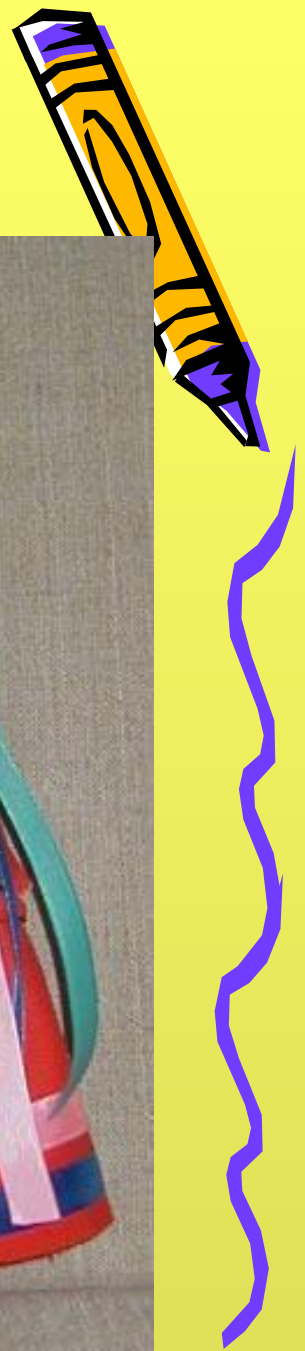
Назва такої ляльки походить від технологічних особливостей її виготовлення. Всі деталі міцно примотуються ниткою, вузлики не зав'язують.

Лялька-мотанка втілює ідею оберегу-захисту від злих сил. Народна лялька зроблена власноруч сповнена позитивної енергії, любові та тепла..

Лялька - мотанка

Лялька буває різної форми - великою й маленькою. Вважають, що лялька є посередником між живими й тими, кого на цьому світі вже чи ще немає. Обличчя як такого у ляльки немає, воно досить символічне. Вважається, що лялька-мотанка повинна бути безлика, а та, яка служить берегинею - ще й з хрестом замість обличчя. Не можна малювати обличчя ляльці, вона не повинна ні на кого бути подібна, щоб не завдати шкоду.

Лялька - мотанка

Чи має бути лялька красивою? Ні. Скоріше внутрішньо змістовною, образною, такою, яка б з'єднувала рід та природу, історію та сучасність. Українці вірили, що зробивши ляльку, можна просити у Вищих Сил дощу, гарної днини чи добрих новин. Коли нездужала дитина, батьки спеціально робили ляльку і клали її під подушку або прикріплювали до хворого місця, сподіваючись, що мотанка перебере на себе недугу.

Лялька Людмили Тесленко-Пономаренко.

Вузликова – лялька

Таку назву лялька отримала тому, що під час її виготовлення елементи та деталі не тільки міцно примотуються ниткою але нитку ще зав'язують на вузлик.

Лялька - Багаторучиця

Свою назву лялька отримала за наявність великої кількості рук (п`ять пар рук).

Таку ляльку полюбляли господині, її підвішували над прялкою чи піччю для того, щоб господиня встигала робити всю хатню роботу. А лялька допомагала їй у цій справі.

Берегиня

Берегиня. Її зображують із руками, піднятими вгору в молитовному жесті або з опущеними вниз. Коли руки підняті вгору - Богиня закликає небо допомогти засіяти ниву, зачати нове життя на землі. Коли руки опущені вниз - Богиня благословляє землю на народження, принесення плодів, дарів.

На спідниці ляльки - берегині вишитий мотив безконечника.

Мати з дитиною

Лялька з діточками нагадує іконописний образ Богородиці. Її дарують новоствореним сім'ям. Ганчіркову ляльку - берегиню, вироблену власними руками, мати дарувала донечці перед весіллям, благословляючи таким чином на щасливе заміжжя. Гості теж дарували ляльок з побажанням, щоб в них народилося багато діточок.

Нерозлучники

Обрядова вузлова лялька

В деяких регіонах України таку ляльку дарували молодим під час весілля з побажаннями любові та злагоди, а ще звичайно, щоб молоді завжди були в парі і міцно тримались один одного все своє життя. В тому місті, де з'єднуються дві ручки, примотаний зроблений з ниток кутасик (переважно червоного кольору), який символізує кохання молодят та їхню майбутню дитину.

Весільна

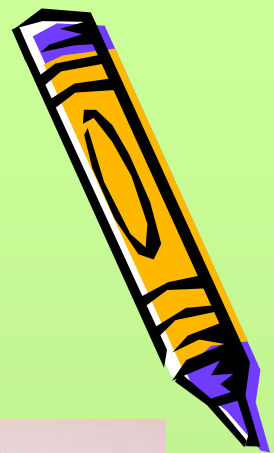
Найретельніше готували ляльку для нареченої та напередодні народження дитини. Таку мотанку вбирали дуже гарно. Іноді українці вірили, якщо дітки у великій родині довгий час бавляться мотанкою, треба чекати лелеку...

Весільна

Якщо для шлюбу, то ляльки виготовляли дуже ретельно. Ляльку вбирали в український стрій, як молоду, робили великий віночок, чи корону, на голову також до ляльки - молодої обов'язково робили пару - молодого, і що ж за весілля без дружб... Також дівчата часто разом з рушниками та сорочками в скриню робили ляль

Лялька Людмили Тесленко-Пономаренко

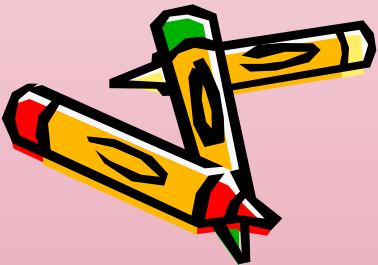
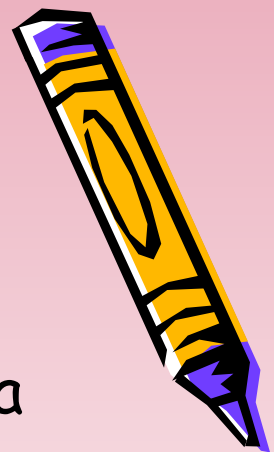

Весільна

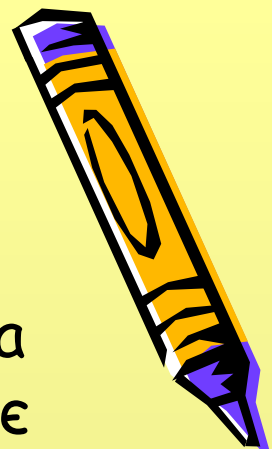

Коли ж дівчина виходила заміж, то в родині чоловіка дозволялось, допоки в молодят немає діток, гратись лялькою, і чим більше, тим швидше, і тим здоровіші будуть діти. А коли вже народжувалась дитвора, то, звісно, лялька віддавалась їй

Автор ляльки Ольга Костюченко.

Лялечка-круп'яничка

Лялечка-круп'яничка (зерновушка) всередині наповнюється крупою (зерном). Вважалось, що вона приносить в дім достаток, благополуччя, допомагає досягти успіхів у роботі. Раніше робити ці амулети починали восени і використовували зерно з зібраного врожаю. Заборонено застосовувати подріблену крупу або пластівці, обов'язково лише ціле зерно: пшеницю, перловку, гречку, пшоно, горох... Використані матеріали: льон, бавовна, гречка, пшоно. Висота цих лялечок - 10 см.

Лялька - мотанка

Лялька-мотанка - хрестоподібна фігура, де єдина об'ємна деталь - це голівка. Її виготовлення - це найважливіший момент процесу створення ляльки-мотанки. Голівка обмотується ниткою, яка викладається у формі хреста. Хрест в даному випадку є й оберегом - символом Сонця, життя і нових починань, і символізує саму людину, гармонію її персонального фізичного світу (горизонталь) і духовного (вертикаль). І обов'язково вузлова лялька мотається за рухом сонця - тоді вона принесе вдачу та щастя.

Автор ляльки: Маркар'ян Алла.

Arts.In.UA

Лялька - мотанка

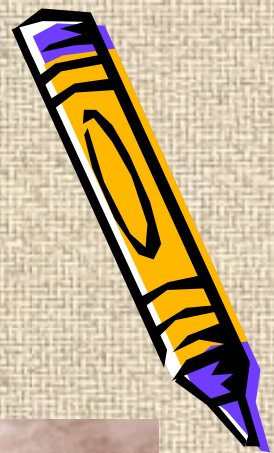

Українська народна лялька є втіленням добра і лагідності. Це оберіг людської душі і долі, символ предків. Це символ Великої Матері, яка створила все суще і береже до цих пір народжені нею душі.

Значення матеріалів

Потужну захисну силу мають ляльки, виготовлені з натурального конопляного полотна – це універсальний родинний оберіг від нещастя і хвороб

Значення кольорів

зелений - колір здоров'я та багатства;
червоний - колір життя, вогню, кохання;
жовтий - колір сонця, пшениці, землі,
фізичного світу;
синій - колір творчості та саморозвитку;
фіолетовий - колір мудрості;
золотий - колір Божої любові.

Лялька від Наталії Свиридюк

Забава

Якщо лялька
робиться на
добробут та здоров'я
родини - для одягу
підбираються
червоно-зелені
відтінки

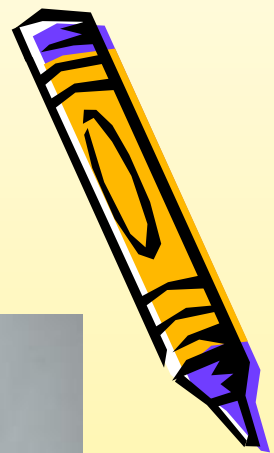
Маківка

Для щастя у коханні
чи подружньому
житті - підбирають
червоні, рожеві,
помаранчеві
кольори

Христина

Для успіху в
творчості -
використовують
блакитні кольори.

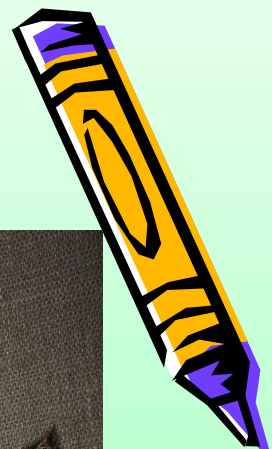
Ксеня і Квітка

Велику силу має вишивка, особливо, якщо це вишивка старовинна, яка несе в собі древню символіку і позитивну енергію багатьох поколінь.

Подорожниця

Одяг

Лялька одягнена у світлу вишиту сорочечку, під'юпник (або нижня спідничка т.з. галька) і запаску. Всі елементи одягу є оберегами: спідниця символізує землю, сорочка позначає три часи - минулий, теперішній і майбутній; обов'язковими атрибутами є вишиванка та намисто, які уособлюють достаток. Також повинен бути головний убір - очіпок, стрічка чи хустка - що символізує зв'язок з небом.

авторська лялька-мотанка від Ірини Вербіцької

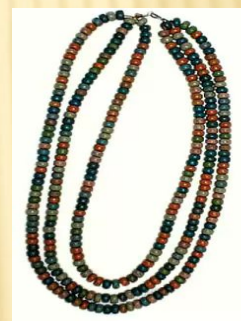
ОДЯГ БЕРЕГИНИ

1

1. плахта
2. сорочка
3. фартух
4. крайка
5. хустина
6. намисто

6

2

3

4

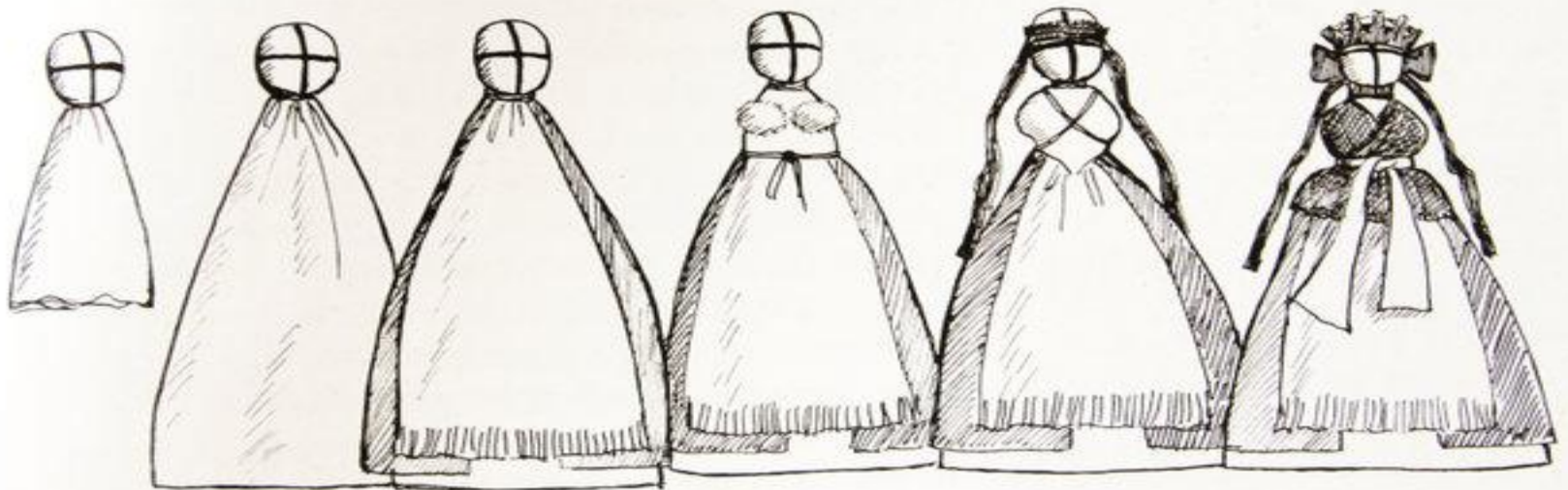
5

Послідовність виготовлення ляльки

Коли голівка готова, майстриня нарікає майбутню ляльку тим іменем, яке буде символізувати її призначення. Далі з валиків тканини формуються ручки (перекладина хреста) і тулуб. Дехто з майстрів надає ляльці більшої схожості з жіночою постаттю, формуючи ще й груди. Після того ляльку одягають - вбрання та кольори підбирає майстер за своїми уподобаннями та враховуючи символічне призначення ляльки.

Солярний знак

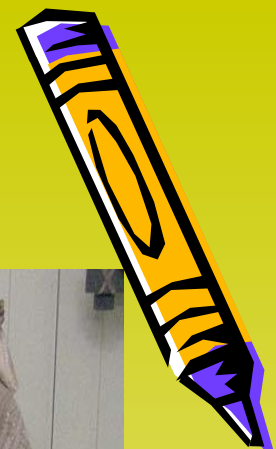
Найважливіший етап - намотування хреста на обличчі ляльки.

Підбираємо нитки, аби вони личили до обраних кольорів майбутньої одяжі мотанки. Крім того, треба виходити зі значення кольорів

Лялька -мотанка

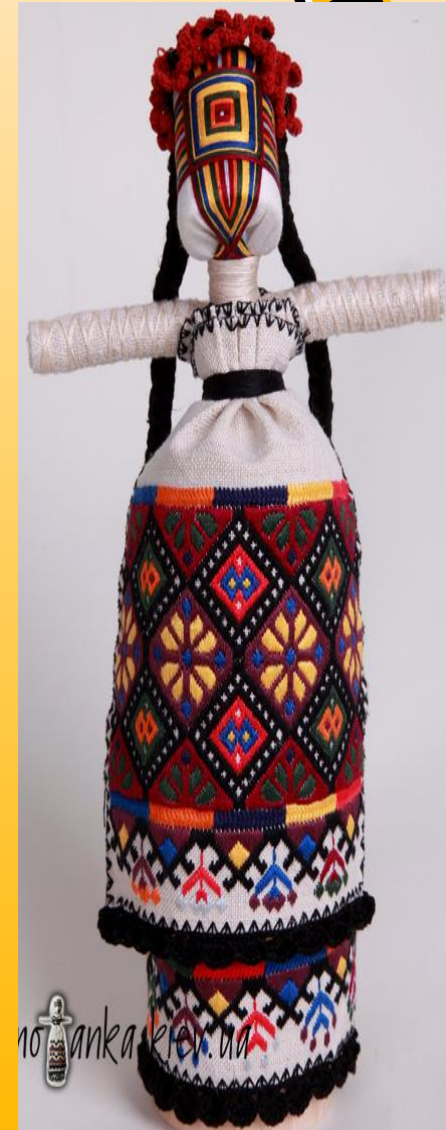
Насправді ляльку-мотанку може зробити кожен. Для цього необхідно лише трішки часу, фантазія, та мінімальні знання вишивки свого регіону. І пам'ятайте, лялька, зроблена власними руками, значно тепліша та добріша, ніж куплена-пластмасова, адже вона наша лялька-мотанка!

Щоб почати робити ляльку, перш
за все потрібне бажання.
Надзвичайно важливо, щоб
рукотворні вироби несли позитив.

На уроці в 9 -му класі

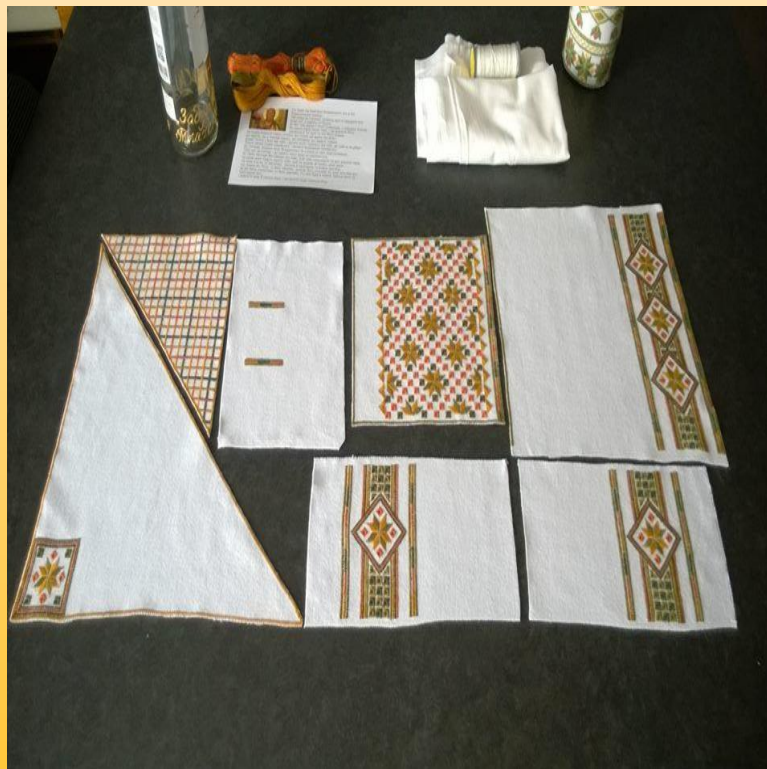
На уроці в 9 -му класі

На уроці в 9 -му класі

На уроці в 9 -му класі

На уроці в 9 -му класі

Наші ляльки!

Лялькова сімейка

Калина

ПРОЕКТ УЧНІВ 5 – В КЛАСУ

“РОДИННІ ОБРЯДОВІ УКРАЇНСЬКІ ЛЯЛЬКИ”

2015-2016 р.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЕКТУ

- ❖ За характером діяльності - практично - орієнтований ;
- ❖ За змістом - інтегрований;
- ❖ За тривалістю - середньостроковий;
- ❖ За метою - підсумковий;
- ❖ За кількістю учасників - груповий.

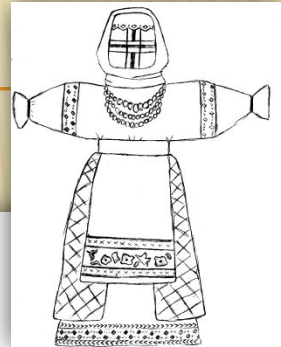
ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ:

- дослідити етнографічний матеріал про народну ляльку;
- практично навчитись виготовляти вироби за описом;
- виховувати любов та бережливе ставлення до надбань української культури.
- підібрати дизайн ляльок;
- розробити технічну та технологічну документацію;
- підібрати технології, матеріал, інструменти;
- розробити технологічні карти виготовлення виробів;
- виконати економічні розрахунки;
- виготовити рекламу виробів

ЕСКІЗИ ВИРОБІВ

1. Лялька – мотанка “Берегиня”
2. Лялька “Кувадка”
3. “Зернівка”
4. “Багаторучниця”

5. “Нерозлучники”

“Доморада”

“країнка”

ІНСТРУКТАЖ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Вимоги безпеки перед початком роботи:

- ▣ робочий інструмент і матеріал розкладайте у встановленому місці, у зручному і безпечному для користування порядку.

Вимоги безпеки під час роботи:

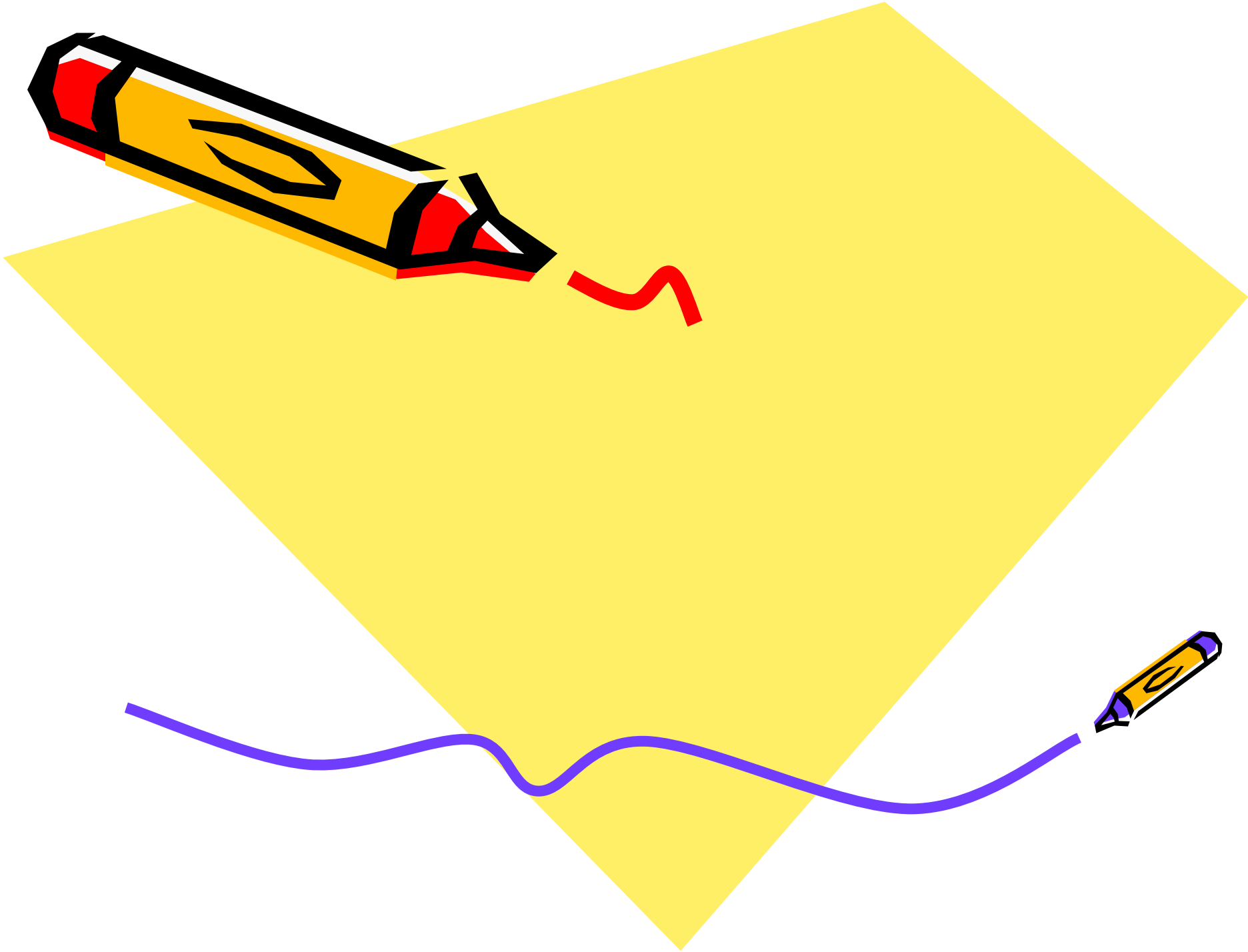
- ▣ дотримуйтеся порядку й чистоти на робочому місці, не допускайте захаращення його інструментами, відходами і сміттям;
- ▣ будьте уважні, не відволікайтеся і не заважайте іншим;
- ▣ не розмахуйте рукою з інструментом, не кладіть його на край столу;
- ▣ світло на вашу роботу повинне падати з лівого боку;
- ▣ положення тіла повинне бути зручним, відстань до роботи повинна бути 25-30 см;
- ▣ У разі поганого самопочуття або травмування припиніть роботу і повідомте вчителя.

Вимоги безпеки під час роботи з ножицями;

- ▣ кладіть ножиці праворуч від себе із зімкнутими лезами, направленими від себе;
- ▣ стежте за тим, щоб ножиці не опинилися під виробом, оскільки, беручи виріб, їх можна впустити і поранити себе або сусіда поряд;
- ▣ передавайте ножиці кілочками вперед, із зімкнутими лезами;
- ▣ не підходьте під час роботи з ножицями до інших учнів.

Вимоги безпеки після закінчення роботи:

- ▣ упорядкуйте робоче місце;
- ▣ інструменти і матеріали зберіть і складіть у відведене місце;
- ▣ сміття і відходи зберіть і складіть у спеціальний ящик.

Музей української діаспори

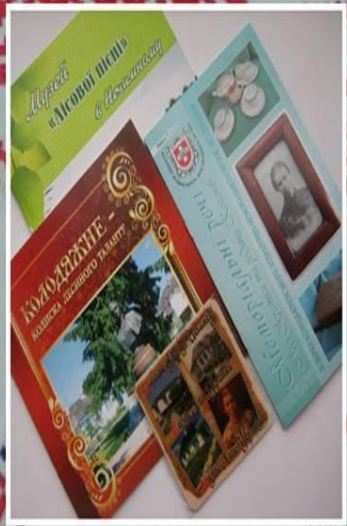
Родина в музеї КОЛОДИ

13 березня
13.00-17.00

- Квиток - 50 грн.
- Майстер-клас із мережки - 80 грн.
- Майстер-клас із вишивки - 80 грн.
- Майстер-клас по іграшці - 60 грн.
- Майстер-клас по квітах - 80 грн.

У програмі:
відкриття виставки Анжеліки Рудницької «Незриме коріння», перегляд її нового кліпу «Вірю», майстер-класи з мережки та вишивки, з виготовлення традиційної народної іграшки та квітів з креп-паперу, а також частування

Література і матеріали з інтернету

- Фіголь Д.І. Українська народна дитяча іграшка. – К., 1956.
- Найден О.С. Українська народна іграшка. Історія. Семантика. Образна своєрідність, функціональні особливості. – К., 1999.

<http://sumno.com/8pk>

<http://rukotvory.com.ua>

<http://made-in-ukraine.info/mayster-klas-motanka-z-nemovlyam/>

<http://mari-motanka.livejournal.com>

<http://chakachu.com/ukr/catalog/kukla-motanka>

<http://folktoy.com.ua/ua/lyalku>

<http://motanka.com.ua/>

<http://motanka.kiev.ua/>

